॥पश्चमः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां चतुर्थकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः॥

नमस्ते रुद्र मृन्यवं उतो त् इषंवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यांमुत ते नमः। या त् इषुः शिवतंमा शिवं बभूवं ते धनुः। शिवा शंर्व्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय। या ते रुद्र शिवा तनूरघोरापांपकाशिनी। तयां नस्तनुवा शन्तंमया गिरिशन्ताभि चांकशीहि। यामिषुं गिरिशन्त हस्ते (१)

बिभुर्घ्यस्तेवे। शिवां गिरित्र तां कुंरु मा हिर्रसीः पुरुषं जगंत्। शिवेन वर्चसा त्वा गिरिशाच्छां वदामिस। यथां नः सर्वृमिञ्जगंदयक्ष्मर सुमना असंत्। अध्यवोचदिधवृक्ता प्रथमो दैव्यों भिषक्। अहीईश्च सर्वाञ्चम्भयन्थ्सर्वाश्च यातुधान्यः। असौ यस्ताम्रो अंरुण उत बुभ्रः सुमङ्गलेः। ये चेमार रुद्रा अभितों दिक्षु (२)

श्रिताः संहस्रशोऽवैषा १ हेर्ड ईमहे। असौ योऽवसर्पति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैनं गोपा अंदशन्नदंशन्नदहार्यः। उतैनं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः। नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढुषें। अथो ये अंस्य सत्वांनोऽहं तेभ्योऽकरं नमंः। प्र मृंश्च धन्वंनस्त्वमुभयोगिर्वियोज्याम्। याश्चं ते हस्त इषंवः (३)

परा ता भंगवो वप। अवतत्य धनुस्त्व सहंस्राक्ष शतेषुधे। निशीर्यं शल्यानां मुखां शिवो नंः सुमनां भव। विज्यं धनुंः कपिर्दिनो विशंल्यो बाणंवा उत। अनेशन्नस्येषंव आभुरंस्य निष्क्षिं। या ते हेतिर्मीं हुष्टम् हस्ते बभूवं ते धनुः। तयास्मान् विश्वतस्त्वमयक्ष्मया पिरं ब्युजा। नमंस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवें। उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने। पिरं ते धन्वंनो हेतिरस्मान्वृंणक्त विश्वतः। अथो य इंषुधिस्तवारे अस्मन्नि धेंहि तम्॥ (४)

हस्ते दिक्ष्विषंव उभाभ्यां द्वाविर्श्यतिश्च॥४॥_____

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्यें दिशां च पतंये नमो नमों वृक्षेभ्यो हिरंकेशेभ्यः पशूनां पतंये नमो नमें बक्षुशायं विव्याधिनेऽन्नानां पतंये नमो नमों बक्षुशायं विव्याधिनेऽन्नानां पतंये नमो नमो हिरंकेशायोपवीतिने पुष्टानां पतंये नमो नमों भ्वस्यं हेत्ये जगंतां पतंये नमो नमों रुद्रायांतताविने क्षेत्राणां पतये नमो नमों सूतायाहंन्त्याय वनानां पतंये नमो

नमो (५)

रोहिताय स्थपतेये वृक्षाणां पतेये नमो नमो मुन्निणे वाणिजाय कक्षाणां पतेये नमो नमो भुवन्तये वारिवस्कृतायौषधीनां पतेये नमो नमे उच्चैर्घोषायाऋन्दयेते पत्तीनां पतेये नमो नमः कृथ्स्रवीताय धावते सत्वनां पतेये नमः॥ (६)

वर्नानां पर्तये नमो नम् एकान्निन्र्शर्च॥२॥———[२] नमः सहंमानाय निव्याधिनं आव्याधिनीनां पर्तये नमो नमः ककुभायं निषङ्गिणै

स्तेनानां पत्ये नमो नमो निष्क्षिणं इष्धिमते तस्कराणां पत्ये नमो नमो बर्श्वते परिवर्श्वते स्तायूनां पत्ये नमो नमो निष्क्षिणं इष्धिमते तस्कराणां पत्ये नमो नमो बर्श्वते परिवर्श्वते स्तायूनां पत्ये नमो नमो निष्के परिचरायारंण्यानां पत्ये नमो नमो सुकाविभ्यो जिघारं सद्भ्यो मुष्णतां पत्ये नमो नमो उस्मिमद्भो नक्तं चर्रद्भाः प्रकृन्तानां पत्ये नमो नमे उष्णीषिणे गिरिचरायं कुलुश्चानां पत्ये नमो नम (७)

इषुंमद्धो धन्वाविभ्यंश्च वो नमो नमं आतन्वानेभ्यः प्रतिदर्धानेभ्यश्च वो नमो नमं आयच्छंद्र्यो विसृजद्धांश्च वो नमो नमोऽस्यंद्र्यो विध्यंद्र्यश्च वो नमो नम् आसीनेभ्यः शयानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्धो जाग्रंद्र्यश्च वो नमो नमस्तिष्ठंद्र्यो धावंद्र्यश्च वो नमो नमः स्वपद्धो जाग्रंद्र्यश्च वो नमो नमस्तिष्ठंद्र्यो धावंद्र्यश्च वो नमो नमः स्वपद्धो जाग्रंद्र्यश्च वो नमो नमस्तिष्ठंद्र्यो धावंद्र्यश्च वो नमो

शायांनेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्धो जाग्रद्धश्च वो नमो नम्स्तिष्ठद्धो धार्वद्धश्च वो नमो नमः स्भाभ्यः स्भापंतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वपतिभ्यश्च वो नमः॥ (८)

कुलुश्चनां पतंये नमो नमोऽश्वपतिभ्यश्चीणि च॥२॥———[३]

नमं आव्याधिनींभ्यो विविध्यंन्तीभ्यश्च वो नमो नम् उगंणाभ्यस्त् १ ह्तीभ्यंश्च वो नमो नमो गृथ्सेभ्यो गृथ्सपंतिभ्यश्च वो नमो नमो व्रातेंभ्यो व्रातंपतिभ्यश्च वो नमो नमो गृणभ्यो गृणपंतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमो महन्द्राः श्रुष्टकेभ्यंश्च वो नमो नमो रिथभ्योऽरथेभ्यंश्च वो नमो नमो रिथभ्योऽरथेश्च वो नमो नमो रिथभ्योऽरथेभ्यंश्च वो नमो नमो रिथभ्योऽरथेभ्यंश्च वो नमो नमो रिथभ्योऽरथेश्च वो नमो नमो रिथभ्योऽरथेश्च वो नमो नमो रिथभ्योऽरथेभ्यंश्च वो नमो नमो रिथभ्योऽरथेभ्येश्च वो नमो नमो रिथभ्योऽरथेभ्ये

रथंपितभ्यश्च वो नमो नमः सेनाँभ्यः सेनानिभ्यश्च वो नमो नमः क्षुत्तभ्यः सङ्ग्रहीतृभ्यश्च वो नमो नमस्तक्षंभ्यो रथकारेभ्यश्च वो नमो नमः कुलालभ्यः कुर्मारंभ्यश्च वो नमो नमः पुञ्जिष्टेभ्यो निषादेभ्यश्च वो नमो नमं इषुकृद्धो धन्वकृद्धश्च वो नमो नमो मृग्युभ्यः श्वनिभ्यश्च वो नमो नमः श्वभ्यः श्वपंतिभ्यश्च वो नमः॥ (१०)

रथैं-युः श्वपंतिभ्यश्च हे चं॥२॥———[४]

नमों भवायं च रुद्रायं च नमः शुर्वायं च पशुपतंये च नमो नीलंग्रीवाय च शितिकण्ठांय च नमः कपुर्दिने च व्युप्तकेशाय च नमः सहस्राक्षायं च शृतधंन्वने च नमो गिरिशायं च नमो अग्रियाय च प्रथमायं च नमं आशवें चाजिरायं च नमः शीघ्रियाय च शीभ्याय

च नमं ऊर्म्याय चावस्वन्याय च नमंः स्रोतस्याय च द्वीप्याय च॥ (१२)

नमों ज्येष्ठायं च किन्छायं च नमः पूर्वजायं चापरजायं च नमों मध्यमायं चापगुल्भायं च नमों जघन्यांय च बुध्नियाय च नमंः सोभ्यांय च प्रतिसर्यांय च नमो याम्यांय च क्षेम्यांय च नमं उर्वर्याय च खल्यांय च नमः श्लोक्यांय चावसान्यांय च नमो वन्यांय च

कक्ष्याय च नमः श्रवायं च प्रतिश्रवायं च (१३)

नमं आशुषेणाय चाशुरंथाय च नमः शूरांय चावभिन्दते च नमां वर्मिणं च वरूथिने च नमों बिल्मिनें च कविचेनें च नमें श्रुतायं च श्रुतसेनायं च॥ (१४)

प्रतिश्रवायं च पञ्चंविश्शतिश्च॥२॥ नमों दुन्दुभ्याय चाहनुन्याय च नमों धृष्णवें च प्रमृशायं च नमों दूतायं च प्रहिताय च नमों निषङ्गिणे चेषुधिमतें च नमंस्तीक्ष्णेषंवे चायुधिने च नमः स्वायुधायं च सुधन्वंने च नमः स्रुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूद्याय च सरस्याय

च नमों नाद्यायं च वैशन्तायं च (१५) नमः कूप्याय चावट्याय च नमो वर्ष्याय चावुष्यायं च नमों मेघ्यांय च विद्युत्यांय च

नमं ईप्रियांय चातुप्यांय च नमो वात्यांय च रेष्मियाय च नमों वास्तुव्यांय च वास्तुपायं च॥ (१६)

नमः सोमाय च रुद्रायं च नमंस्ताम्रायं चारुणायं च नमः शङ्गायं च पशुपतंये च नमं उग्रायं च भीमायं च नमों अग्रेवधायं च दूरेवधायं च नमों हन्ने च हनीयसे च नमों वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यो नर्मस्ताराय नर्मः शुम्भवं च मयोभवं च नर्मः शङ्करायं च मयस्कुरायं

च नमंः शिवायं च शिवतंराय च (१७) नमस्तीर्थ्याय च कूल्यांय च नमंः पार्याय चावार्याय च नमंः प्रतरंणाय चोत्तरंणाय च नमं आतार्याय चालाद्याय च नमः शष्याय च फेन्याय च नमः सिक्त्याय च प्रवाह्याय च॥ (१८)

नमं इरिण्यांय च प्रपथ्यांय च नमंः किश्शिलायं च क्षयंणाय च नमंः कपर्दिनं च

पुलस्तयें च नमो गोष्ट्यांय च गृह्यांय च नमस्तल्प्यांय च गेह्यांय च नमः काट्यांय च गह्रोष्ठायं च नमौ हृद्य्यांय च निवेष्यांय च नमः पारस्व्यांय च रजस्यांय च नमः शुष्क्यांय च हरित्यांय च नमो लोप्यांय चोलप्यांय च (१९)

नमं ऊर्व्याय च सूर्म्याय च नमंः पुण्याय च पर्णशृद्याय च नमोंऽपगुरमाणाय चाभिघ्नते च नमं आक्खिद्ते चं प्रक्खिद्ते च नमों वः किरिकेभ्यों देवाना ५ हृदंयेभ्यो

नमों विक्षीणकेभ्यो नमों विचिन्वत्केभ्यो नमं आनिर्हतेभ्यो नमं आमीवृत्केभ्यः॥ (२०)

द्रापे अन्धंसस्पते दरिंद्रज्ञीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशूनां मा भेर्मारो मो एषां किं चुनामंमत्। या तें रुद्र शिवा तुनूः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां

नो मृड जीवसें। इमार रुद्रायं तुवसें कपूर्दिनें क्षयद्वीराय प्र भरामहे मृतिम्। यथां नुः शमसंद्विपदे चतुंष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामं अस्मि- (२१)

न्ननांतुरम्। मृडा नों रुद्रोत नो मयंस्कृधि क्षयद्वीराय नमंसा विधेम ते। यच्छं चु योश्च मनुरायुजे पिता तदंश्याम् तवं रुद्र प्रणीतौ। मा नो मुहान्तंमुत मा नो अर्भुकं मा न् उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तुनवों (२२)

रुद्र रीरिषः। मा नंस्तोके तनेये मा नु आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नों रुद्र भामितो वंधीर्हविष्मंन्तो नमंसा विधेम ते। आरात्तें गोघ्न उत पूरुष्घ्रे क्षयद्वीराय सुम्रम्स्मे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः। स्तुहि (२३)

श्रुतं गेर्तुसदं युवानं मृगं न भीमम्पह्लुमुग्रम्। मृडा जीर्त्रे रुद्र स्तवानो अन्यं ते अस्मन्नि वंपन्तु सेनाः। परिं णो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परिं त्वेषस्यं दुर्मृतिरंघायोः। अवं स्थिरा मुघवंद्र्यस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकाय तनयाय मृडया मीढुंष्टम् शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। पुरमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान् आ चर् पिनांकं (२४)

बिश्रदा गंहि। विकिरिद विलोहित नर्मस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र हेतयो-ऽन्यमस्मन्नि वंपन्तु ताः। सहस्राणि सहस्रधा बांहुवोस्तवं हेतर्यः। तासामीशांनो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥ (२५)

अस्मिः स्तुन्वंः स्तुहि पिनांकुमेकान्नत्रिर्शर्च॥५॥——

<u>—[</u>१०]

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याँम्। तेषा र सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि। अस्मिन्मंहृत्यंर्ण्वेंऽन्तरिक्षे भ्वा अधि। नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शुर्वा अधः क्षंमाचराः। नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर् रुद्रा उपंश्रिताः। ये वृक्षेषुं सस्पिश्रंरा नीलंग्रीवा विलोहिताः। ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कप्रदिनः। ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पान्नेषु पिबंतो जनान्। ये पथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यव्युधंः। ये तीर्थानि (२६)

प्रचरन्ति सृकावंन्तो निष्क्षिणं। य पृतावंन्तश्च भूया रंसश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिर। तेषा रं सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि। नमों रुद्रेभ्यो ये पृंथिव्यां येंऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं वातों वर्षमिषंवस्तेभ्यो दश् प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोध्वांस्तेभ्यो नमस्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि॥ (२७)

तीर्थानि यश्च षद्वं॥२॥•

-[११]

नमंस्ते रुब्रु नमो हिरंण्यबाहवे नमः सहंमानाय नमं आव्याधिनींभ्यो नमों भुवाय नमों ज्येष्ठाय नमों दुन्दुभ्याय नमः सोमाय नमं इरिण्याय द्वापे सहस्राण्येकांदश॥११॥

नमंस्ते रुद्र नमों भवाय द्रापें सप्तविर्श्यतिः॥२७॥

नमंस्ते रुद्र तं वो जम्भें दधामि॥

हरिः ॐ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां चतुर्थकाण्डे पश्चमः प्रश्नः समाप्तः॥४-५॥